

Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur

– exemplet verksamt.se

Slutrapport

DATUM
2018-05-08
ERT DATUM
2018-02-08

DIARIENR
2018/40-5
ER BETECKNING
Fi2018/00585/DF

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur - exemplet verksamt.se (slutrapport)

Regeringen gav den 8 februari 2018 Statskontoret i uppdrag att föreslå modeller för fördelning av nyttor och förvaltningskostnader som kan ligga till grund för en bedömning av hur en långsiktig finansiering av förvaltningsutgifter för digital infrastruktur i statlig förvaltning kan utformas. I uppdraget ingick att tillämpa modellerna på webbplatsen verksamt.se

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur - exemplet verksamt.se (slutrapport)* som en slutlig redovisning av uppdraget.

Tillförordnad generaldirektör Tony Malmberg har beslutat i detta ärende. Utredningschef Marie Uhrwing och utredare Susanne Johansson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Tony Malmberg

Susanne Johansson

Innehåll

	Sammanfattning	7
1	Inledning	11
1.1	Genomförande	11
1.2	Modeller för att fördela nyttor och kostnader för digital infrastruktur	11
1.3	Grunden är en nytto- och kostnadsanalys	12
2	Verksamt.se	17
2.1	Organisation och ansvar för myndighetssamarbetet	17
2.2	Innehåll på webbplatsen verksamt.se	18
2.3	Finansiering av förvaltning av verksamt.se	18
3	Förslag på hur modellerna kan tillämpas på verksamt.se	21
3.1	Nytto- och kostnadsanalys med finansiering via anslag är den relevanta modellen för verksamt.se	21
3.2	Förslag på hur modellen kan tillämpas för verksamt.se	21
3.3	Steg 1: Identifiera aktörer och förutsättningar	22
3.4	Steg 2: Kartlägga och värdera nyttor och kostnader	23
3.5	Steg 3: Fördela nyttor och kostnader	30
3.6	Nyttan med att tillämpa modellen på verksamt.se	31
	Referenser	33
	Bilaga	
	Regeringsuppdraget	35

Sammanfattning

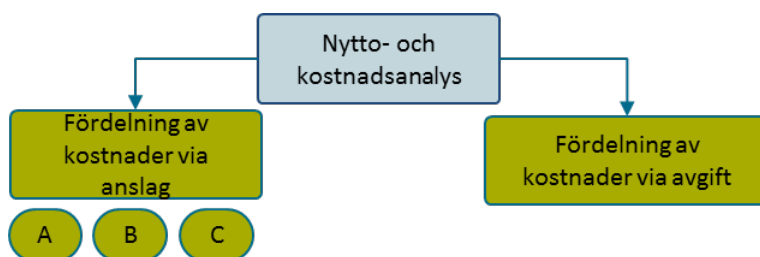
Statskontoret fick den 8 februari 2018 i uppdrag av regeringen att föreslå modeller för att fördela nyttor och kostnader för digital infrastruktur i den offentliga sektorn. Enligt uppdraget ska modellerna därefter tillämpas på verksamt.se. Statskontorets förslag till modeller redovisas i promemorian *Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur (delrapport)* från den 28 mars 2018.¹ Den här promemorian är slutrapport för uppdraget. I promemorian redogör Statskontoret för hur förslagen till modeller kan tillämpas på webbplatsen verksamt.se.

Statskontoret har upphandlat Ramböll Management Consulting för att genomföra uppdraget.

Modeller för att fördela nyttor och kostnader

De två modeller som Statskontoret föreslår i delrapporten ska fungera som ett verktyg och en process för att kartlägga, uppskatta och fördela de nyttor och kostnader som följer av att förvalta en förvaltningsgemensam digital funktion. Modellerna föreslår två sätt att finansiera den digitala infrastrukturen: via anslag efter tre varianter (A-B-C), och via en avgift. Gemensamt för båda modellerna är att finansieringslösningarna grundar sig på att de involverade myndigheterna gemensamt analyserar infrastrukturens kostnader och nyttor (figur 1).

Figur 1 Modeller för fördelning av nyttor och kostnader

Förslag på hur modellerna kan tillämpas på verksamt.se

Verksamt.se är en del av myndighetssamarbetet ”Starta och driva företag”. Detta samarbete omfattar att samordna, samverka och presentera information och ge service till den som är eller vill bli företagare. Webbplatsen är en gemensam plattform som förvaltas och utvecklas i samverkan mellan flera myndigheter.

Analysen visar att modellen för finansiering via avgifter inte kan fungera för verksamt.se. Det beror på att det inte förekommer några transaktioner som är lämpliga att använda som grund för styckprissättning. Därför fokuserar denna rapport på att beskriva hur modellen för finansiering via anslag kan tillämpas på verksamt.se.

¹ Statskontoret (2018) *Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur* (delrapport), Dnr 2018/40.

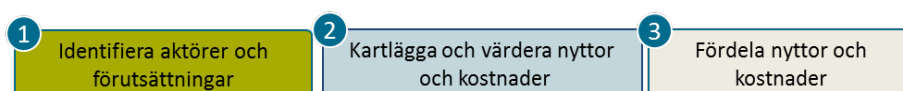
Förslaget på tillämpning innehåller inga beräkningar

Förslaget på hur de relevanta modellerna kan tillämpas innehåller inga beräkningar. Det beror främst på att det saknas underlag som möjliggör beräkningar. Men det beror också på att de föreslagna modellerna förutsätter att de involverade aktörerna själva ska genomföra analys och beräkningar i samverkan och utifrån de ramar som de har beslutat om i samråd.

Tillämpning i tre steg

Det behövs en process i flera steg för att tillämpa modellerna för fördelning av nyttor och förvaltningskostnader för verksamt.se (figur 2).

Figur 2 Tillämpning i tre steg

- 1. Identifiera aktörer och förutsättningar:** I det första steget tar de huvudsakliga kostnads- och nyttobärarna, i dag Tillväxtverket, Bolagsverket, Skatteverket och Arbetsförmedlingen initiativ till detta. Aktörerna har i uppgift att analysera de externa nyttorna. I samverkan med de involverade aktörerna sätts ramarna för den gemensamma nytto- och kostnadsanalysen.
- 2. Kartlägga och värdera nyttor och kostnader:** Med utgångspunkt i ESV:s *Nyttorealiserings 2.0* genomför de involverade aktörerna en uppskattning av nyttor och kostnader för verksamt.se. Nyttorna jämförs då med om verksamt.se eller motsvarande förvaltningsgemensamma digitala funktion inte skulle finnas. Både interna och externa nyttor uppskattas enligt denna metod. En del i arbetet är också att bedöma den samhällsekonomiska nyttan med verksamt.se genom att jämföra nyttorna med kostnaderna.
- 3. Fördela nyttor och kostnader:** I det tredje och sista steget fördelas nyttorna mellan extern och intern nytta. De interna nyttorna fördelas i sin tur utifrån vilken myndighet de tillfaller. Fördelningen används som underlag till ett gemensamt förslag för kostnadsfördelning.

Modellen resulterar i ett underlag för att bedöma hur den långsiktiga finansieringen ska utformas

Modellen innebär att de involverade myndigheterna tar fram ett gemensamt underlag som består av:

- en sammanställning av förvaltningskostnaderna för verksamt.se samt en uppskattning av interna och externa nyttor
- en samhällsekonomisk analys av verksamt.se
- en redogörelse för hur nyttorna för funktionen fördelar sig mellan interna och externa aktörer, och särskilt mellan myndigheterna

- ett förslag på långsiktig finansieringslösning utifrån hur nyttorna fördelar sig mellan interna och externa nyttor.

Det krävs ett omfattande arbete för att ta fram det underlag som behövs för att fullt ut tillämpa modellen. Därför behöver behovet av underlaget vägas mot kostnaden som är förknippad med att tillämpa modellen. Det kan t.ex. finnas ett sådant behov om den existerande finansieringsmodellen för verksamheten inte längre bedöms vara funktionell. Statskontoret har inte bedömt ändamålsenligheten i den rådande finansieringen.

1 Inledning

Statskontoret fick den 8 februari 2018 i uppdrag av regeringen att föreslå modeller för att fördela nyttor och kostnader för digital infrastruktur i den offentliga sektorn. Enligt uppdraget ska modellerna därefter tillämpas på verksamt.se. Statskontorets förslag till modeller redovisas i promemorian *Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur* från den 28 mars 2018.² Den här promemorian är slutrapport för uppdraget. I promemorian redogör Statskontoret för hur förslagen till modeller kan tillämpas på webbplatsen verksamt.se.

1.1 Genomförande

Statskontoret har upphandlat Ramböll Management Consulting för att genomföra uppdraget. Arbetet har kvalitetssäkrats enligt Statskontorets interna rutiner.

I analysen för att tillämpa modellerna har Ramböll utgått från de två modeller som beskrivs i delrapporten och genomfört en nytto- och kostnadsanalys för dem. Ramböll har i arbetet fört en löpande dialog med Tillväxtverket och Bolagsverket, bland annat genom intervjuer, möten och genom att ta del av myndigheternas underlag.

Samråd

Statskontorets konsult har under uppdragets genomförande samrått med Bolagsverket, Ekonomistyrningsverket, E-samverkansprogrammet, Sveriges kommuner och landsting och Tillväxtverket.

1.2 Modeller för att fördela nyttor och kostnader för digital infrastruktur

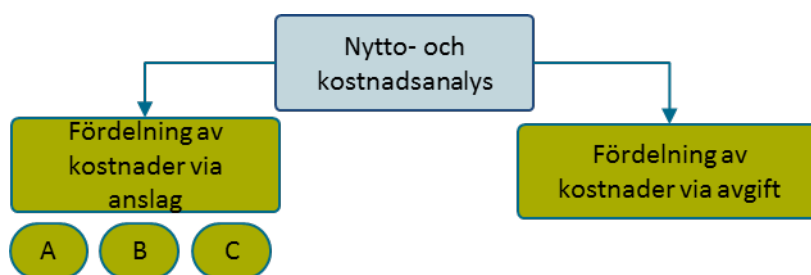
Delrapporten föreslår två modeller för att fördela nyttor och kostnader för digital infrastruktur i den offentliga sektorn.³ Modellerna innehåller förslag på två olika slags finansieringslösningar: fördelning av kostnader via anslag efter tre varianter (A-B-C), och fördelning av kostnader via en avgift. Gemensamt för de båda modellerna är att de grundar sig på en nytto- och kostnadsanalys som de berörda myndigheterna ska genomföra i samverkan (figur 3).

---

² Statskontoret (2018) *Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur* (delrapport), Dnr 2018/40–5.

³ Statskontoret, 2018, *Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur* (delrapport), Dnr 2018/40–5.

Figur 3 Modeller för fördelning av nyttor och kostnader

Följande avsnitt beskriver principerna för den initiala nytto- och kostnadsanalysen. Avsnittet därefter beskriver översiktligt alternativa finansieringslösningar.

1.3 Grunden är en nytto- och kostnadsanalys

Det första steget i arbetet med att ta fram ett finansieringsförslag för en digital infrastruktur är att ta fram en nytto- och kostnads kalkyl. De kostnader och nyttor som uppstår av en gemensam digital funktion behöver kartläggas, uppskattas och fördelas mellan de berörda aktörerna.

Denna analys ska kunna utgöra en grund för att välja hur finansieringen av en gemensam digital infrastruktur ska gå till. Då behöver analysen utgå från följande principer.

Analysen av nyttor och kostnader behöver ske i samverkan mellan relevanta aktörer

Det är nödvändigt för nyttoanalysens legitimitet och värde att analysen genomförs i samverkan mellan relevanta aktörer. Relevanta aktörer är de aktörer som får de huvudsakliga interna verksamhetsnyttorna och kostnaderna till följd av förvaltningen av den digitala funktionen. En aktör ska också vara en utpekad representant för de externa nyttor som uppstår för medborgare, företag och offentliga aktörer utanför statsförvaltningen.⁴

Aktörerna ska utgå från ett standardiserat ramverk för att uppskatta nyttor och kostnader

De berörda myndigheterna bör genomföra nyttoanalysen med utgångspunkt i ESV:s *Vägledning i Nyttorealiserings 2.0*. Den innehåller principer och riktlinjer för att uppskatta nyttor. Dessa riktlinjer behöver dock anpassas till att gälla förvaltning i stället för utveckling för att bli tillämpbara utifrån vårt uppdrag. Analysen ska också redogöra både för interna och externa nyttor.

Möjliga finansieringslösningar identifieras innan nyttoanalysen påbörjas

Det är nödvändigt att de aktörer som deltar i arbetet med att fördela nyttor och kostnader förstår vilka möjliga alternativ som finns för den långsiktiga finansieringen.

---

⁴ I det fall stora externa verksamhetsnyttor identifieras hos kommuner och landsting bör det övervägas att internalisera dessa nyttor, det vill säga att kommuner och landsting involveras i processen med att analysera nyttor. Som en del i processen bör det även övervägas om kommuner och landsting ska finansiera delar av förvaltningskostnaderna.

Det beror på att incitamenten för användning påverkas av hur den digitala funktionen finansieras. Därigenom påverkas även nyttorna.⁵

Två alternativ till fördelning av kostnader för digital infrastruktur

Statskontoret föreslår i delrapporten två alternativ för att fördela kostnader: via anslag och via avgift. Oavsett modell fungerar dessa främst när vi räknar på nya typer av digital infrastruktur. Det är mer komplicerat att applicera modellerna på befintliga funktioner. Detta beror på att komplexiteten ökar om modellen ska omfatta kostnader för förvaltning och inte enbart kostnader för utveckling.

Fördelning av kostnader via anslag

De tre finansieringslösningarna inom ramen för anslag utgår från hur nyttorna fördelas mellan interna och externa nyttor (tabell 1). De tre finansieringslösningarna utgår därför från följande:

- a) Den förvaltningsgemensamma digitala funktionen ger upphov till övervägande interna nyttor. Funktionen bör då finansieras genom att minska myndigheters ramanslag proportionerligt till de uppskattade verksamhetsnyttorna.
- b) Den förvaltningsgemensamma digitala funktionen ger upphov till en blandning av interna och externa nyttor. Funktionen bör då finansieras genom att minska myndigheters ramanslag proportionerligt till de uppskattade verksamhetsnyttorna, samt genom finansiering från reformutrymmet.
- c) Den förvaltningsgemensamma digitala funktionen ger upphov till övervägande externa nyttor. Funktionen bör då finansieras genom reformutrymme.

---

⁵ Nätverkseffekter innebär att nyttan växer ju fler aktörer som använder den digitala funktionen. För vissa plattformar och infrastrukturkomponenter ökar nyttan exponentiellt med antalet användare. Se t.ex. Teigland (2018) *New Industrial Revolution(s) and Future Scenarios*.

Tabell 1 Underlag för val av finansiering utifrån förvaltningskostnader

	Intern nytta utgör stor del av samhällsnyttan	Extern nytta utgör stor del av samhällsnyttan	
Fördelning av nyttor/kostnader	A	B	C
Nyttofördelning	Huvudsakligen interna nyttor	En blandning av externa nyttor och interna verksamhetsnyttor	Huvudsakligen externa nyttor
När ska finansieringslösningen användas?	När de interna verksamhetsnyttorna är större än eller lika stora som förvaltningskostnaderna	När de interna verksamhetsnyttorna är mindre än förvaltningskostnaderna, samt när de interna verksamhetsnyttorna utgör mer än 25 procent av samhällsnyttan	När de interna verksamhetsnyttorna är mindre än förvaltningskostnaderna, samt när de interna verksamhetsnyttorna utgör mindre än 25 procent av samhällsnyttan
Lämplig	När funktionen har hög anslutning och nyttorna är tydliga för varje verksamhet	Vid jämn fördelning mellan interna och externa nyttor	Vid fördröjd nytto-realiserings samt när nyttorna är svåra att mäta eller är osäkra
Förslag till val av finansieringslösning inom ramen för anslagsfinansiering	Minskat anslag till myndigheter i proportion till interna verksamhetsnyttor	Finansiering genom minskat ramanslag till myndigheter i proportion till interna verksamhetsnyttor samt reformutrymme	Reformutrymme

Fördelning av kostnader via avgift

Avgifter innebär att en eller flera myndigheter får intäkter från andra myndigheter och verksamheter som använder den förvaltningsgemensamma digitala funktionen. Det kan vara lämpligt att finansiera med avgifter om den förvaltande parten kan ta ut ett styckpris för användningen, exempelvis en transaktionskostnad för att skicka ett digitalt brev, eller göra en e-signering.

Avgifter har fördelen att finansieringen baseras på den faktiska användningen. Avgifter kan därför vara att föredra om det finns anledning att särskilt prioritera transparens och enkelhet i finansieringen. Å andra sidan finns det en risk att användarna underutnyttjar funktionen om förvaltaren tar betalt per användning. Avgiftsfinansieringen kan då kompletteras med initiala bidrag för att börja använda funktionen om regeringen vill styra mot en hög användning samtidigt som risken är stor för att användarna underutnyttjar funktionen.

Exempel på skillnaden mellan fördelning av kostnader med anslag respektive avgift

I detta exempel är den förvaltningsgemensamma digitala funktionen grunddataregister.

Före 2017 tog registerhållande myndigheter ut avgifter från andra myndigheter som behövde få tillgång till deras information. Om myndigheten A ville ha uppgifter från näringslivsregistret fick myndighet A betala en avgift till Bolagsverket för att få uppgifterna. Bolagsverket finansierade därigenom näringslivsregistret genom avgifter. Denna typ av finansiering motsvarar modellen *fördelning av kostnader via avgift*. Men detta system ansågs leda till onödig offentlig administration och ökade kostnader för ett ärende, minskad användning av data, samt en minskad benägenhet att uppdatera registren.⁶ Därför övergick regeringen till *fördelning av kostnader via anslag*. Sedan 2017 får Bolagsverket förvaltningsanslag för att avgiftsfritt kunna tillhandahålla registeruppgifter till andra myndigheter. Detta gäller även andra myndigheter med ansvar för grunddata. Detta finansierades genom en omfördelning av medel från de myndigheter som tidigare fakturerat avgifter för grunddata till de myndigheter som tillhandahåller dessa uppgifter.⁷

---

⁶ ESV (Pressmeddelande) ESV föreslår ny finansieringsmodell för utbyte av grunddata, <https://www.esv.se/press/nyheter/2017/esv-foreslar-ny-finansieringsmodell-for-utbyte-av-grunddata/>, hämtad 20 april 2018.

⁷ Prop. 2016/17:1, Utgiftsområde 22, s. 116.

2 Verksamt.se

Verksamt.se är en myndighetsgemensam webbplats som samlar information om och kontaktinformation till de myndigheter som företagare kan behöva. Verksamt.se är en del av myndighetssamarbetet ”Starta och driva företag”.

Verksamt.se är också en del av regeringens politik för att ”Sverige ska vara ett land som är digitalt, transparent och innovationsfrämjande för ett enklare och mer konkurrenskraftigt företagande”.⁸ I dag ryms information från över 50 myndigheter på webbplatsen. Under 2017 hade webbplatsen 2,6 miljoner besökare.⁹

2.1 Organisation och ansvar för myndighetssamarbetet

Myndighetssamarbetet ”Starta och driva företag” har organiserats i olika former under de senaste tjugo åren.¹⁰ Samarbetet bygger på frivilliga överenskommelser som myndigheterna har initierat.

År 2018 består samarbetet av ett dussintal myndigheter vars deltagande och engagemang varierar. Myndighetssamarbetet är strukturerat efter en samverkansmodell som anger olika så kallade anslutningsformer. Anslutningsformerna är drivande, aktiva, medverkande, associerade och deltagande aktörer.¹¹

- **Drivande** – *Bolagsverket och Tillväxtverket*
De drivande myndigheterna är huvudmottagare av regeringsuppdrag om att förenkla för företag. De driver och ansvarar för förvaltning och utveckling, samt bemannar myndighetssamarbetets strategiska och operativa ledning. Bolagsverket ansvarar för drift och förstånivåsupport. Tillväxtverket har det huvudsakliga ansvaret för innehållet på verksamt.se.
- **Aktiva** – *Arbetsförmedlingen och Skatteverket*
De aktiva myndigheterna har tjänster på verksamt.se som når företagare. De finansierar i viss utsträckning webbplatsen. De aktiva myndigheterna står enligt budget för 17 procent av finansieringen för myndighetssamarbetet för 2018.¹²
- **Medverkande** – *Försäkringskassan, Patent- och registreringsverket och Tullverket*
De medverkande parterna använder verksamt.se för att nå ut till sina respektive målgrupper. De bidrar med personalresurser och en låg fast kostnad.

---

⁸ Regeringen, Enklare företagande, <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/naringspolitik/forenkla-for-foretagen/>, hämtad 2018-04-19.

⁹ Tillväxtverket, Verksamt förenklar för företagare, <https://tillvaxtverket.se/om-tillvaxtverket/axplock-for-tillvaxt/enkelt-smart-och-digitalt/verksamt-forenkla-for-foretagare.html>, hämtad 2018-04-24.

¹⁰ Statskontoret (2017) Verksamt.se och myndighetssamarbetet starta och driva företag i antologin *Frivillig samverkan mellan myndigheter, några exempel*.

¹¹ Samverkansmodell, Myndighetssamarbetet Starta och driva företag, 2017-08-22, s. 4.

¹² Underlag om myndighetssamarbetets budget för 2018, e-post från Bolagsverket den 29 mars 2018.

- **Associerade** – *Statistiska centralbyrån, Jordbruksverket, Pensionsmyndigheten och Lantmäteriet*
Anslutningsformen motsvarar den för medverkande parter, men skiljer sig genom att de bidrar med en lägre fast kostnad.
- **Deltagande** – exempelvis *Almi, Vinnova och regionala utvecklingsaktörer*
Dessa parter står för ett begränsat innehåll på verksamt.se och bidrar inte med finansiering utöver de resurser som krävs för att förvalta deras del av innehållet.

2.2 Innehåll på webbplatsen verksamt.se

På verksamt.se finns information, e-tjänster, och rådgivning och vägledning till de som driver eller vill starta företag.¹³

Information

En central del av verksamt.se består av att tillhandahålla praktisk, inspirerande och rådgivande information om företagande. Informationen förmedlas i huvudsak genom informerande texter och artiklar, men också genom filmer, webbseminarier och podcasts. Informationen är uppdelad i företagandets olika faser. Informationen om att starta företag är det avsnitt som har högst antal användare.

Tjänster

Verksamt.se erbjuder två typer av tjänster: e-tjänster för myndighetskontakt och registrering, samt e-tjänster av stödjande karaktär, exempelvis verktyg för beräkning och affärsplaner. E-tjänsterna för myndighetskontakt och registrering nås via den gemensamma inloggningen ”Mina sidor”. Tjänsterna finansieras och tillhandahålls av respektive ansvarig myndighet. Via verksamt.se kan företagare bland annat registrera och avregistrera sitt företag hos Skatteverket och Bolagsverket samt registrera F-skatt, moms och arbetsgivarregistrering.

Rådgivning

Verksamt.se erbjuder kostnadsfri rådgivning till företagare i alla faser av företagandet. Detta stöd erbjuds i samtliga regioner i Sverige och sker i samarbete med regionala organisationer. Verksamt.se fungerar som en länk mellan företag och coacher. Verksamt.se matchar företagare med en lämplig coach utifrån deras behov och var i landet de finns.

2.3 Finansiering av förvaltning av verksamt.se

Verksamt.se finansieras av de myndigheter som deltar i myndighetssamarbetet ”Starta och driva företag”. Men flera olika uppdrag omfattar också att utveckla verksamt.se. Det innebär att verksamt.se finansieras genom medel för exempelvis Exportstrategin, digitaliseringslyftet och Serverat. Bolagsverket och Tillväxtverket

---

¹³ Egen kategorisering baserad på webbplatsen för verksamt.se samt Tillväxtverket, 2017, Förvaltningsplan för innehåll verksamt.se.

har i april 2018 fattat beslut om att de ska ta fram en översiktlig bild som beskriver vad verksamt.se som helhet kostar och vad som ingår i kostnaderna.¹⁴

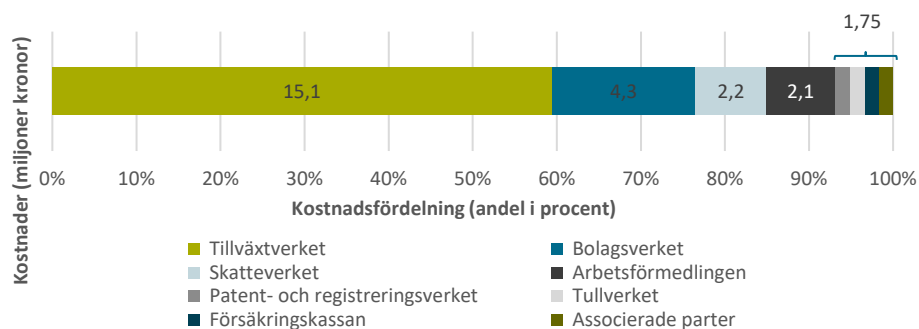
Budgeten för hela myndighetssamarbetet ”Starta och driva företag” är 25,4 miljoner kronor för 2018. Kostnaderna för verksamt.se uppskattas till cirka 90–95 procent av denna budget. Det finns ingen sammanställning av de samlade kostnaderna för verksamt.se. Det beror främst på att de förvaltande myndigheterna inte har i uppdrag att särskilt redovisa kostnaderna för verksamt.se.

Budgeten gäller för basförvaltningen av verksamt.se, det vill säga de medel som krävs för att driva verksamt.se med bibehållen servicenivå. Utöver kostnaderna för förvaltning tillkommer kostnader för utveckling. Dessa kostnader ligger utanför samarbetets ramar.

Kostnaderna fördelas efter vilken relevans myndigheterna har för företagen

Tillväxtverket och Bolagsverket står för merparten av budgeten för myndighetssamarbetet ”Starta och driva företag” (figur 4).

Figur 4 Fördelning av kostnader för myndighetssamarbetet Starta och driva företag 2018 (25,4 miljoner kronor)

Källa: Budget 2018 för myndighetssamarbetet ”Starta och driva företag”, mail från Bolagsverket 29 mars 2018.

Fördelningen av kostnaderna inom myndighetssamarbetet följer i stort sett fördelningen av merparten av kostnaderna för förvaltningen av verksamt.se. Därför utgår båda fördelningarna från myndigheternas anslutningsform enligt samverkansmodellen.¹⁵ Exempelvis har myndigheter som i hög utsträckning riktar sig till företagare (drivande myndigheter) ett större finansiellt ansvar än de myndigheter som har färre företagskontakter (medverkande myndigheter). Samarbetets aktörer strävar efter att fördela kostnaderna lika inom varje anslutningsform. I det löpande arbetet fördelas kostnaderna efter myndigheternas förutsättningar att finansiera och utföra arbetet med att förvalta verksamt.se.¹⁶

¹⁴ Enligt uppgift i mail från Tillväxverket den 20 april 2018.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

Bolagsverket har i uppdrag att förvalta verksamt.se

Bolagsverket har enligt uppdrag från regeringen ansvar för teknisk drift, underhåll och att förvalta ingående system i verksamt.se samt kundtjänst och support av dessa lösningar.¹⁷ Bolagsverket finansierar sin del i huvudsak med avgifter från sin övriga verksamhet och får inget anslag för att förvalta verksamt.se. Bolagsverket har för 2018 en budget för basförvaltning och drift på 8,1 miljoner kronor, varav 5,35 miljoner kronor delfinansieras av andra myndigheter inom myndighetssamarbetet. Budgeten för basförvaltningen av verksamt.se täcker kostnaderna för de åtgärder som är nödvändiga för att driva verksamheten på nuvarande nivå.¹⁸ Detta omfattar drift, support, ta hand om incidenter och problem som dyker upp och att genomföra mindre förbättringar för att hålla jämn kvalitet på webbplatsen.¹⁹ Från och med 2019 har myndigheten äskat om 9,25 miljoner kronor per år för basförvaltningen.²⁰

Tillväxtverket använder verksamt.se som plattform för sitt uppdrag

Tillväxtverket står för ca 60 procent av förvaltningskostnaderna för verksamt.se. Myndigheten har inget särskilt uppdrag att förvalta verksamt.se. Däremot är de flesta av myndighetens uppdrag kopplade till syftet med verksamt.se att förenkla för företagare. Exempelvis har myndigheten i uppdrag att verka för enklare och mer attraktiva villkor och förutsättningar för företag. Myndigheten har också i uppgift att årligen redovisa de insatser som myndigheten har genomfört för att driva och utveckla verksamt.se.²¹

---

¹⁷ Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Bolagsverket (N2017/07675/SUN N2017/07556/KLS (delvis) N2017/01706/SUN).

¹⁸ Mail från Bolagsverket den 23 april 2018.

¹⁹ E-post från Bolagsverket den 23 april 2017.

²⁰ E-post från Bolagsverket den 4 april 2017.

²¹ Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Tillväxtverket inom utgiftsområde 24 Näringsliv och utgiftsområde 19 Regional tillväxt (N2017/07676/FF N2017/07558/KLS (delvis), N2017/07556/KLS).

3 Förslag på hur modellerna kan tillämpas på verksamt.se

Detta avsnitt ger ett förslag på hur modellerna som vi har tagit fram kan tillämpas på förvaltningen av verksamt.se, så som anges i vårt regeringsuppdrag.

Finansieringen av verksamt.se har vuxit fram inom ramen för samverkan mellan myndigheterna, i takt med att webbplatsen har tagits fram och utvecklats. Vi bedömer inte ändamålsenligheten i den rådande finansieringen, utan använder verksamt.se som ett fall för att tillämpa våra modeller.

Som vi konstaterar ovan är det komplicerat att applicera modellerna på befintliga funktioner. Detta beror på att komplexiteten ökar om modellen ska omfatta kostnader för förvaltning och inte enbart kostnader för utveckling.

3.1 Nytt- och kostnadsanalys med finansiering via anslag är den relevanta modellen för verksamt.se

Om förvaltningen ska finansieras via en avgift krävs att myndigheterna betalar en styckkostnad för att använda den aktuella funktionen. Därför är det inte lämpligt att finansiera verksamt.se med avgifter. Det förekommer inte några transaktioner som går att använda som grund för styckprissättning. I stället bör finansieringen ske via anslag som baseras på en initial nytto- och kostnadsanalys. Detta avsnitt beskriver hur modellen för initial nytto- och kostnadsanalys med finansiering via anslag kan tillämpas för verksamt.se.

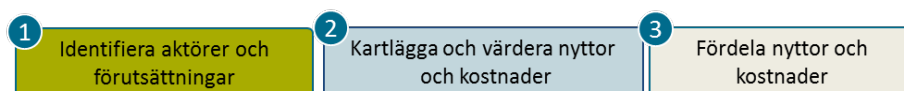
Förslaget på hur modellen kan tillämpas innehåller inga beräkningar

Förslaget på hur den relevanta modellen kan tillämpas innehåller inga beräkningar. Det beror främst på att det saknas underlag som möjliggör beräkningar. Att ta fram sådana underlag skulle innebära ett omfattande arbete för alla berörda aktörer och har inte varit möjligt att genomföra inom ramen för detta uppdrag. Men det beror också på att de föreslagna modellerna förutsätter att de involverade aktörerna själva ska genomföra analys och beräkningar i samverkan och utifrån de ramar som de har beslutat om i samråd.

3.2 Förslag på hur modellen kan tillämpas för verksamt.se

Tillämpningen av modellen för verksamt.se innehåller tre steg (figur 5). I varje steg krävs vissa aktiviteter och viss dokumentation, som vi beskriver nedan.

Figur 5 Tillämpning av modellen i tre steg

Fördelningen av de interna respektive och externa nyttorna i den initiala nytto- och kostnadsanalysen kommer att påverka förslaget om hur den digitala funktionen ska finansieras. Förslaget kommer att följa något av följande tre alternativ:

- Minskat anslag till myndigheter i proportion till interna verksamhetsnyttor
- Finansiering genom minskat anslag till myndigheter i proportion till de interna verksamhetsnyttorna samt med medel från reformutrymme
- Finansiering enbart med medel från reformutrymmet.

3.3 Steg 1: Identifiera aktörer och förutsättningar

I det första steget engageras de myndigheter och aktörer som är huvudsakliga kostnads- och nytto-bärare (ansvariga aktörer). Vid behov kan även en extern processledare behövas, t.ex. den kommande myndigheten för digital förvaltning. En extern aktör bör även företräda de externa nyttorna i processen. Företrädaren för de externa nyttorna ingår som en av de ansvariga aktörerna. Det är nödvändigt att synliggöra den digitala funktionens externa nyttor för att kunna fördela kostnaderna på ett ändamålsenligt sätt.

Nytto- och kostnadsbärare är ansvariga aktörer

De huvudsakliga kostnads- och nytto-bärarna behöver identifieras för att avgöra vilka aktörer som ska delta i att genomföra nytto- och kostnadsanalysen. Förvaltningen av verksamt.se finansieras i dag till drygt 90 procent av Tillväxtverket, Bolagsverket, Skatteverket och Arbetsförmedlingen. Det är även dessa aktörer som är de huvudsakliga nytto-bärarna för verksamt.se i den offentliga sektorn. Därför bör dessa myndigheter vara ansvariga för att genomföra kostnads- och nyttoanalysen för verksamt.se.

Berörda parter sätter ramarna för nytto- och kostnadsanalysen

Berörda parter bör i samråd besluta om ramarna för nytto- och kostnadsanalysen utifrån vad som krävs för att kunna fatta ett beslut om långsiktig finansiering. Ramarna ska ange vilka resurser som behövs för att ta fram underlaget. Det finns en risk att den administrativa bördan och svårigheterna med att ta fram underlaget blir överväldigande. Det är därför önskvärt att avgränsa analysen till vad som är nödvändigt i ett tidigt skede.

Ramarna ska också ange när nytto- och kostnadsanalysen ska göras. I detta skede ska också de berörda parterna upprätta en tidplan och genomförandeplan för den gemensamma nytto- och kostnadsanalysen.

Tabell 2 Checklista för steg 1

<p>Checklista för aktiviteter i steg 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ En projektgrupp med deltagare från gruppen ansvariga aktörer är formad ▪ Ramarna för analysen är satta ▪ En tid- och genomförandeplan för den gemensamma nytto- och kostnadsanalysen är satt <p>Frågor att besvara i steg 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vilka ska vara med i processen? ▪ Vill alla vara med? ▪ Vad behöver göras? ▪ När ska arbetet vara klart? <p>Färdigställda dokument i steg 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Redogörelse för vilka behov som nyttoanalysen ska möta ▪ Tidplan och genomförandeplan för den gemensamma nytto- och kostnadsanalysen
--

3.4 Steg 2: Kartlägga och värdera nyttor och kostnader

Det andra steget är att kartlägga och värdera nyttor och kostnader. Detta steg genomförs gemensamt av de ansvariga aktörerna.

Nyttoanalys

Nyttorna med verksamt.se ska enligt vårt uppdrag kartläggas och uppskattas i kronor utifrån de principer som finns i ESV:s *Vägledning i Nyttorealiserings 2.0*. Det innebär att nyttorna värderas per aktör, relativt ett jämförelsescenario, med samma schabloner och tidsperspektiv.

Vägledning i Nyttorealiserings 2.0 utgår från projekt i utvecklingsfas, vilket medför att jämförelsescenariot är att inte utveckla projektet. Eftersom nyttoanalysen i detta fall gäller förvaltning behöver tillämpningen av principerna justeras något. Jämförelsescenariot är i detta fall ett scenario där den förvaltningsgemensamma digitala funktionen i sin helhet saknas. Nyttan av funktionen värderas genom att uppskatta de kostnader som krävs för att uppnå samma kvalitet och servicenivå i verksamheten i ett scenario utan den förvaltningsgemensamma digitala funktionen.

Tidsperspektivet för nyttovärderingen bör vara minst 2 år och högst 5 år. Tidsperspektivet för analysen bestäms i samråd mellan berörda aktörer innan analysen genomförs. Utan tidsperspektivet riskerar nyttobedömningen att bli missvisande eftersom nyttorna kan uppstå ojämnt över tid. Nyttorna av digital infrastruktur förändras också över tid och påverkas av externa faktorer som är svåra att styra över. Exempelvis kan nyttan som uppstår från anslutning (nätverkseffekten) variera över tid. Vi rekommenderar att göra en nyttoanalys med tidshorisonten 2–5 år, och uppdatera den ett år innan den löper ut.

Verksamt.se ger upphov till interna och externa nyttor

Genom verksamt.se får personer som driver, ska starta eller funderar på att starta företag information och stöd. Samhällsnyttan av verksamt.se uppstår hos de förvaltande myndigheterna (interna nyttor) och hos företagare, enskilda eller andra utomstående aktörer (externa nyttor). Vi bedömer att samhällsnyttan för verksamt.se består av tre huvudkomponenter:

- Verksamhetsnytta till följd av effektivisering för myndigheter
- Företagarnytta till följd av enkla myndighetskontakter
- Företagarnytta till följd av en samlad kunskap om företagande

Kostnaderna i jämförelsescenariot motsvarar den interna nyttan av verksamt.se

Vi beräknar hur verksamt.se bidrar till samhällsnyttan genom att jämföra den nuvarande situationen med ett hypotetiskt jämförelsescenario. Jämförelsescenariot förutsätter att myndigheterna ger motsvarande service till företagare utan verksamt.se eller motsvarande förvaltningsövergripande digitala funktion. Om regeringens mål om enklare och konkurrenskraftigt företagande fortsätter att gälla kommer de involverade myndigheterna i jämförelsescenariot att behöva utarbeta nya processer och rutiner för att ge företag samma servicenivå som i dag.²² Kostnaderna för detta merarbete motsvarar de interna nyttorna av att fortsätta att finansiera verksamt.se.

I jämförelsescenariot skulle även företagare få ökade kostnader, främst till följd av mer tids- och resurskrävande myndighetskontakter. Det är även sannolikt att medborgare och företag skulle ha sämre förutsättningar för att starta och driva konkurrenskraftig verksamhet i jämförelsescenariot. De administrativa kostnaderna skulle även öka i andra delar av den offentliga sektorn, bland annat för kommuner och regionalt utvecklingsansvariga aktörer. Sammantaget motsvarar dessa effekter den samlade externa nyttan av att fortsätta att finansiera verksamt.se.

Kartläggning och uppskattning av interna nyttor

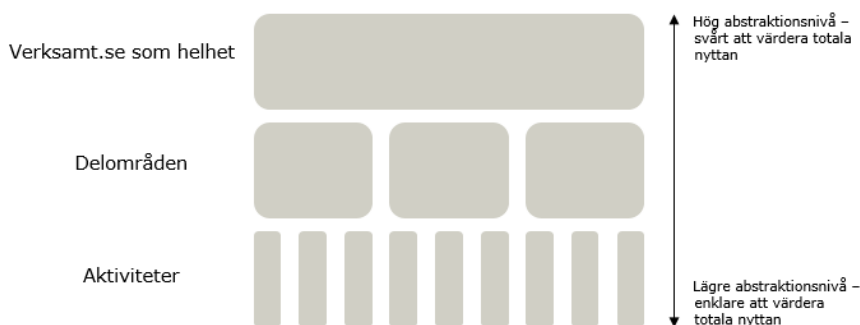
För att kartlägga och uppskatta de interna nyttorna med den digitala funktionen behöver verksamt.se inventeras och delas upp i mindre beståndsdelar (figur 6). Mindre beståndsdelar är enklare att värdera än webbplatsen som helhet. Beståndsdelarna motsvaras av de aktiviteter eller arbetsuppgifter som krävs för att uppnå samma servicenivå till företag i jämförelsescenariot som verksamt.se bidrar med i dag. Dessa aktiviteter kan kvantifieras i termer av antal arbetstimmar. Antalet timmar multipliceras i sin tur med en schablonkostnad för en arbetstimme.

---

²² Regeringen, Mål för näringspolitik, <http://www.regeringen.se/regeringspolitik/naringspolitik/mal-for-naringspolitik/>, hämtad 2018-04-24.

Figur 6 Uppdelning av verksamt.se för att identifiera och värdera nyttor

Kostnaderna i jämförelsescenariot där verksamt.se inte finns motsvarar nyttorna för att verksamt.se förvaltas. En involverad myndighet behöver följa följande steg för att uppskatta dessa kostnader:

- Inventera verksamt.se och dela upp funktionen i delområden.
- Uppskatta vilka aktiviteter som krävs för att bidra med samma service.
- Kvantifiera dessa aktiviteter i termer av merarbete.

Inventera verksamt.se och dela upp i delområden

Nyttorna med verksamt.se för de förvaltande myndigheterna är webbplatsens funktion som plattform för olika typer av myndighetsspecifik och förvaltningsgemensam kommunikation med företagare. En inventering av vad verksamt.se erbjuder företag skulle kunna peka ut följande delområden:

- **Tjänster.** E-tjänster för att registrera uppgifter hos Bolagsverket och Skatteverket finns samlade på verksamt.se. Det innebär att företagen enklare hittar rätt, men också att de kan utföra flera ärenden på ett ställe. Därigenom minskar företagens administrativa kostnader.
- **Information.** Verksamt.se tillhandahåller information som regler och bestämmelser om företagande. Informationen är lättillgänglig och finns samlad, vilket medför att företagen snabbare hittar relevant information.
- **Rådgivning.** Verksamt.se förmedlar rådgivning och andra aktiviteter för företagare. Webbplatsen erbjuder också exempelvis webb-seminarier och andra typer av inspirationskällor. Nyttan är tvåfaldig. För det första förenklas företagets kontakt med rådgivare, vilket innebär lägre administrativa kostnader. För det andra får företagen inspiration, vilket kan leda till nya idéer och innovationer.

Hur delområdena bidrar till de enskilda myndigheternas verksamhetsnyttor varierar. Det beror särskilt på att myndigheterna har olika uppdrag när det gäller företagande. Men det beror också på att myndigheterna utan verksamt.se har olika förutsättningar för att nå ut till företagare på andra sätt. Skatteverket och Försäkringskassan har exempelvis fler användare på deras respektive webbplatser än vad verksamt.se har. Detta innebär att dessa myndigheter behöver använda relativt få arbetstimmar i jämförelsescenariot för att uppnå samma service till företagarna. Vi bedömer därför att

dessa myndigheters verksamhetsspecifika nytta av att erbjuda sina e-tjänster på verksamt.se är relativt låg.²³

Bryta ned delområden i aktiviteter

Inventeringen har identifierat tre delområden. Nästa steg är att dela in dessa delområden i vilka arbetsuppgifter och aktiviteter som krävs i jämförelsescenariot för att uppnå samma kvalitet och service. Exempelvis skulle delområdet "Information" kunna delas upp i följande aktiviteter: framtagande av ny webbplatsform, textredigering, kvalitetssäkring av text, samt etablering av rutiner för uppdatering av text.

Därefter behöver de berörda myndigheterna bedöma hur dessa aktiviteter kommer att utvecklas över tid. Exempelvis är det möjligt att etablering av rutiner endast görs var tredje år, medan textredigering görs kontinuerligt.

Kvantifiera i termer av ökade arbetstimmar

När det finns en förståelse för vilket merarbete som skulle krävas för att uppnå samma servicenivå har etablerats behöver merarbetet för respektive involverad aktör uppskattas och kvantifieras i antal arbetstimmar. Uppskattningen bör baseras på data, så långt som det är möjligt. Det innebär att uppskattningen bör utgå från data om antalet timmar för liknande arbetsuppgifter som myndigheten utfört tidigare. Om osäkerheten om antalet arbetstimmar är stor bör berörda myndigheter genomföra en känslighetsanalys. Denna analys innebär att myndigheterna anger en lägsta uppskattning, en högsta uppskattning och en förväntad uppskattning av antalet arbetstimmar. Känslighetsanalysen visar hur osäker kvantifieringen är.

Värdera i termer av kronor och ören

Varje myndighet som deltar i analysen uppskattar den interna nyttan av verksamt.se genom att multiplicera antalet uppskattade arbetstimmar med en schablonkostnad för en arbetstimme.²⁴

Myndigheternas kostnader sammanställs efter att myndigheterna har värderat det arbete som krävs för att uppnå samma servicenivå i jämförelsescenariot. I detta skede kan de involverade aktörerna diskutera känsliga antaganden och göra ändringar. Summan av kostnaderna motsvarar det samlade värdet av den interna nyttan av verksamt.se. Om uppskattningen av arbetstimmar är osäker bör den samlade nyttan uttryckas i termer av en låg, medel och hög uppskattning.

---

²³ Det är dock sannolikt att nyttan för företagare (extern nytta) av att Skatteverket och Försäkringskassans information och tjänster finns på verksamt.se är betydande. Den externa nyttan analyseras nedan.

²⁴ En gemensam schablonkostnad bör beräknas utifrån myndigheternas genomsnittliga lönekostnad för de myndighetsanställda som arbetar med verksamt.se i dag.

Exempel. Kartläggning och uppskattning av nyttorna med e-tjänsten för nyregistrering av bolag på verksamt.se för Bolagsverket.

På verksamt.se kan en användare nyregistrera företag genom Bolagsverkets e-tjänst. Verksamt.se fungerar som ett exponeringsfönster för e-tjänsten eftersom tjänsten finns på en plattform som samlar e-tjänster och information om företagande. Utan verksamt.se skulle samtliga bolagsregistreringar ske direkt via Bolagsverkets webbplats. Detta skulle medföra kostnader för marknadsföring för Bolagsverket. Bolagsverket skulle också i högre utsträckning behöva bistå med support till företagare som inte hittar tjänsten. Sammantaget skulle Bolagsverkets kostnader för marknadsföring, support och ärendehantering öka i jämförelsescenariot.

Bolagsverket värderar dessa kostnader utifrån myndighetens erfarenhet av liknande arbetsuppgifter. Medarbetare på Bolagsverket uppskattar antalet timmar som krävs för att nå samma servicenivå som e-tjänsten för nyregistrering på verksamt.se har i dag. Om osäkerheten är stor bör Bolagsverket också genomföra en känslighetsanalys, det vill säga en lägsta uppskattning, en högsta uppskattning och en förväntad uppskattning av antalet timmar.

Låt oss anta att myndigheten uppskattar att marknadsföringen skulle omfatta 750 arbetstimmar det första året och därefter 100 timmar per år, och att support och ärendehantering skulle omfatta 1 000 arbetstimmar per år. Räknat på en schablonkostnad om 500 kronor per arbetstimme skulle kostnaderna i jämförelsescenariot vara 875 000 kronor det första året och därefter 550 000 kronor per år. Dessa kostnader motsvarar den verksamhets-specifika nyttan för Bolagsverket med e-tjänsten för nyregistreringar av bolag på verksamt.se.

Kartläggning och uppskattning av externa nyttor

De externa nyttorna av verksamt.se kan delas in i två typer: medborgar- och företagsnytta, samt nytta för övrig offentlig sektor. Medborgar- och företagsnyttan kan i sin tur delas upp i förenkling av administrativa processer och övriga effekter. Den samlade externa nyttan av verksamt.se utgörs således av:

- nyttor för företagare till följd förenkling av administrativa processer
- övriga nyttor för medborgare och företagare (exempelvis sänkta trösklar för nyföretagande)
- nyttor för andra offentliga aktörer.

Beräkning av nyttan med förenkling

Verksamt.se fokuserar på förenkling för företagare. Särskild vikt bör därför läggas på att uppskatta nyttan av minskad administrativ börda. Då krävs det en uppskattning av hur mycket tid som skulle krävas för att genomföra de processer som i dag genomförs via verksamt.se.

Tidsuppskattningen bör utgå från standardkostnadsmodellen, genom att verksamt.se bryts ned i mindre processer.²⁵ Tidsuppskattningen för respektive process relateras sedan till en schablonkostnad över vad en timme är värd för en företagare eller privatperson. Beräkningen kan uttryckas i följande formel:²⁶

$$\text{Extern nytta för process X via verksamt.se} = \text{Pris} * \text{Tid} * \text{Antal företag}$$

Priset är schablonkostnaden för en arbetstimme. Tiden är den extratid process X tar i jämförelsescenariot. Antalet motsvarar de företag som utför process X. Den samlade externa nyttan för förenkling beräknas sedan genom att summera den externa nyttan för samtliga processer som företag utför via verksamt.se.

Exempel. Bolags- och momsregistrering

Om en användare vill registrera ett nytt bolag och i samband med detta momsregistrerar bolaget kan nyföretagaren utföra båda tjänsterna på verksamt.se. Skulle verksamt.se inte finnas tillgängligt skulle tjänsterna behöva utföras separat på Bolagsverkets respektive Skatteverkets webbplats. Detta skulle innebära en större administrativ börda för nyföretagaren. Den administrativa bördan uppskattas i antal minuter utifrån närliggande processer, eller befintliga mätningar av hur lång tid det tar att använda e-tjänster. Om separationen av nyregistrering och momsinsbetalning medför 10 minuters merarbete, och timkostnaden för företagaren är 300 kronor blir den externa nyttan av en sådan process 50 kronor. Det registreras cirka 70 000 bolag per år.²⁷ Det leder till att den administrativa kostnaden för bolagen i jämförelsescenariot blir 3,5 miljoner kronor.

Beräkning av övriga nyttor för företagare

Utöver nyttor för förenkling bidrar verksamt.se sannolikt till andra positiva effekter för företagare. Verksamt.se kan exempelvis bidra till att fler företag startas, att företagare får ökad kunskap för affärer eller att företagare gör innovationer som de annars inte skulle ha gjort. Det är svårt att värdera sådana nyttor. Därför behöver arbetsbördan och den presumtiva storleken på dessa nyttor vägas mot varandra innan arbetet med värderingen påbörjas. Endast de effekter som bedöms som väsentliga är nödvändiga att värdera. Värderingen av dessa externa nyttor bör, likt övriga nyttor, göras i relation till ett jämförelsescenario där verksamt.se inte finns.

²⁵ Redogörelse för standardkostnadsmodellen finns som en del av EU-kommissionens *Better regulation toolbox*, https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-60_en, hämtad 2018-04-05.

²⁶ Formeln kan varieras beroende på ambitionsnivå. Standardkostnadsmodellen påbjuder att målgruppen segmenteras i olika delpopulationer och använder deras respektive tidsuppskattning och schablonkostnad för arbetstid.

²⁷ Bolagsverket, Statistik om företag och föreningar, <http://bolagsverket.se/pb/etjanster/statistik/statistik-1.3538>.

Nyttovärderingen av externa nyttor som inte går att kvantifiera i tidsbesparing kommer att baseras på uppskattningar och antaganden i hög utsträckning. Därför bör det vara den utpekade ansvarige för externa nyttor som beräknar nyttan utifrån antaganden om hur verksam.se bidrar med nytta. Beräkningarna och dess antaganden valideras sedan av sakkunniga experter, exempelvis inom entreprenörskap och innovation.

Nytta för andra offentliga aktörer

Andra offentliga aktörer än parterna inom myndighetssamarbetet får också nytta genom verksam.se. Exempelvis förenklas arbetet för kommunala näringslivsutvecklare genom att verksam.se tillhandahåller regionala sidor. För att kunna beräkna denna nytta krävs samma underlag som för de interna nyttorna, det vill säga en värdering av kostnaden som skulle krävas för att kunna upprätthålla samma servicenivå i jämförelsescenariot.

Kostnadsanalys

Kostnaderna för att förvalta en förvaltningsgemensam digital funktion delas typiskt av flera myndigheter eller aktörer. Hur arbetskrävande det är att sammanställa förvaltningskostnaderna beror på hur myndigheterna sedan tidigare redovisar sina kostnader. Det är nödvändigt att myndigheterna tar fram kostnadsuppgifter per myndighet och över den tidsperiod som de involverade aktörerna enats om för nytto- och kostnadsanalysen.

Det saknas i dag en sammanställning av förvaltningskostnaderna för verksam.se. Det finns en ambition om att ta fram en sådan sammanställning.²⁸ För att kunna ta fram en sådan sammanställning kommer det först krävas att förvaltningskostnader och utvecklingskostnader kan särskiljas genom en definition, vilket i praktiken är förenat med svårigheter. Det kommer också att krävas en utvecklad förståelse av hur förvaltningskostnaderna kan komma att utvecklas över tid.

Bedömning av samhällsekonomisk lönsamhet

Nyttovärderingen används som underlag för att bedöma om den digitala funktionen är samhällsekonomiskt lönsam. De samlade nyttorna av den digitala funktionen jämförs med den förväntade förvaltningskostnaden för att bedöma om funktionen är samhällsekonomiskt lönsam (tabell 3).

---

²⁸ E-post från Tillväxtverket den 20 april 2018.

Tabell 3   **Checklista för steg 2**

<p>Checklista för aktiviteter i steg 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Inventering av verksamt.se ▪ Kartläggning och uppskattning av interna nyttor ▪ Kartläggning och uppskattning av externa nyttor ▪ Kostnadsanalys ▪ Bedömning av samhällsekonomisk lönsamhet <p>Frågor att besvara i steg 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vilka är nyttorna och hur stora är de? ▪ Vilka är kostnaderna och hur stora är de? ▪ Är funktionen lönsam? <p>Färdigställda dokument i steg 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sammanställning och värdering av funktionens kostnader och nyttor

3.5   **Steg 3: Fördela nyttor och kostnader**

Modellens tredje steg innebär att i samverkan fördela den samlade nyttan av den förvaltningsgemensamma funktionen. Nyttan ska fördelas mellan extern och intern nytta. Den interna nyttan fördelas mellan de aktörer som förvaltar verksamt.se. Fördelningen av nyttor utgör tillsammans med nyttovärderingen underlag för förslaget till finansieringslösning.

Nyttorna fördelas

Syftet med nyttofördelningen är att etablera ett gemensamt ägarskap och en samsyn när det gäller fördelningen. De involverade aktörerna bör därför samverka i fördelningen. En eventuell extern processledare kan säkerställa att incitamenten inte snedvrids för någon aktör, samt för att ge modellens slutresultat den legitimitet som krävs för att fungera som underlag för bedömning av en långsiktig finansieringslösning.

Myndigheterna bör använda nyttovärderingen från steg 2 som utgångspunkt för fördelningen. Fördelningen av nyttor görs då utifrån de delområden och aktiviteter som identifierats i nyttoanalysen. För varje del av verksamt.se görs en fördelning mellan interna och externa nyttor. Den interna nyttan fördelas i ett nästa steg mellan de involverade aktörerna.

Förslag på kostnadsfördelning enligt modellen

Värderingen och fördelningen av nyttor används som underlag för förslag till finansiering enligt modellen (se tabell 1 ovan). I ett första steg beräknas i vilken utsträckning de interna verksamhetsnyttorna täcker förvaltningskostnaderna. Därefter används nyttofördelningen som underlag för att fördela kostnaderna.

Exempel. Fiktiv kostnadsfördelning enligt modellen

Kostnadsanalysen visar att förvaltningskostnaderna för verksamt.se över den relevanta tidsperioden är 50 miljoner kronor. Nyttanalysen visar att de interna verksamhetsnyttorna över samma tidsperiod uppskattas till 40 miljoner kronor, medan de externa nyttorna är 40 miljoner kronor. Den digitala funktionen är således samhälls-ekonomiskt lönsam, men kostnaderna överskrider de interna nyttorna. Därför är endast B eller C relevanta alternativ till finansiering (se tabell 1 ovan).

Den samlade interna nyttan är cirka 40 procent och den externa nyttan cirka 60 procent. Eftersom de interna verksamhetsnyttorna är mer än 25 procent av samhällsnyttan bör den digitala funktionen finansieras enligt alternativ B (se tabell 1).

Medel för att förvalta verksamt.se ska sedan omfördelas i proportion till hur de interna verksamhetsnyttorna fördelas. De interna nyttorna täcker endast 40 miljoner av förvaltningskostnaderna (50 miljoner kronor). Det leder till förslaget att resterande 10 miljoner finansieras genom reformutrymmet.

3.6 Nyttan med att tillämpa modellen på verksamt.se

Det krävs ett omfattande arbete för att ta fram det underlag som behövs för att fullt ut tillämpa modellen. Därför behöver behovet av underlaget vägas mot kostnaden som är förknippad med att tillämpa modellen. Det kan t.ex. finnas ett sådant behov om den existerande finansieringsmodellen för verksamheten inte längre bedöms vara funktionell. Statskontoret har inte bedömt ändamålsenligheten i den rådande finansieringen.

Statskontoret konstaterar att det är komplicerat att applicera modellerna på befintliga funktioner. Detta beror på att komplexiteten ökar om modellen ska omfatta kostnader för förvaltning och inte enbart kostnader för utveckling. Sannolikt är värdet av att tillämpa modellerna högre vid utvecklingen av nya myndighetsgemensamma digitala funktioner, än vid analys av befintliga funktioner.

Referenser

Bolagsverket, Statistik om företag och föreningar,
<http://bolagsverket.se/pb/etjanster/statistik/statistik-1.3538>,

Ekonomistyrningsverket och E-delegationen (2014) *Vägledning i nyttorealiserings 2.0*.

Ekonomistyrningsverket (2016) *Finansieringslösningar för gemensamma digitala tjänster*, ESV dnr 1.1-397/2015.

Ekonomistyrningsverket (2017) ESV föreslår ny finansieringsmodell för utbyte av grunddata, <https://www.esv.se/press/nyheter/2017/esv-foreslar-ny-finansieringsmodell-for-utbyte-av-grunddata/> (Pressmeddelande).

Europeiska kommissionen (2015) *Better regulation toolbox*,
https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-60_en.

Prop. 2016/17:1 Utgiftsområde 22.

Regleringsbrev (2018) för Bolagsverket (utgiftsområde 24 Näringsliv).

Regleringsbrev (2018) för Tillväxtverket (utgiftsområde 24 Näringsliv och utgiftsområde 19 Regional tillväxt).

Statskontoret (2017) Verksamt.se och myndighetssamarbetet starta och driva företag i antologin *Frivillig samverkan mellan myndigheter, några exempel*.

Statskontoret (2018) *Modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur* (delrapport), Dnr 2018/40.

SOU 2017:114 *Reboot – Omstart för den digitala förvaltningen*. Betänkande från utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster.

Teigland (2018) *New Industrial Revolution(s) and Future Scenarios*.

Uppdrag till Tillväxtverket och Bolagsverket att öka innovationstakten i utvecklingen av verksamt.se (dnr N2018/00712/FF).

Bilaga

Regeringsuppdraget

Regeringen

Regeringsbeslut

III 2

2018-02-08
FI2018/00585/DF

Finansdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag att föreslå modeller för fördelning av nyttor och kostnader för digital infrastruktur i den offentliga sektorn

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att föreslå modeller för fördelning av nyttor och förvaltningskostnader som kan ligga till grund för en bedömning av hur en långsiktig finansiering av förvaltningsutgifter för digital infrastruktur i statlig förvaltning kan utformas. I uppdraget ingår att applicera relevanta modeller på verksamt.se.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 15 maj 2018. En delrapport med förslag på modeller ska lämnas senast den 31 mars 2018. Statskontoret får för uppdraget rekvirera högst 500 000 kronor. Kostnaderna ska belasta anslaget 1:18 *Digitaliseringsmyndigheten*, anslagsposten 1 Projekt för digitalisering av offentlig sektor, under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Medlen utbetalas efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 mars 2018. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 juni 2018. Vid rekvisition, eventuell återbetalning och redovisning ska hänvisning göras till detta besluts diarienummer.

Bakgrund

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2018 att den senast 2018 skulle återkomma beträffande modeller för långsiktig finansiering av förvaltningsutgifter för annan digital infrastruktur, såsom t.ex. webbplatsen verksamt.se och öppen geodata (prop. 2017/18:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.7.2). Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster har lämnat delbetänkandet digitalforvaltning.nu (SOU 2017:23). I betänkandet bedömer utredningen att det finns ett behov av ökad styrning och samordning samt

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax:
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgratan 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

en tydlig målbild för den nationella digitala infrastrukturen. Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 anført att Sverige saknar flera av de förvaltningsgemensamma grundläggande komponenter och lösningar som finns i andra jämförbara länder. Bristen på en nationell digital infrastruktur har lett till att många myndighetsspecifika lösningar utvecklats som inte alltid är kompatibla, vilket i stor utsträckning resulterat i en ineffektiv ordning för den offentliga sektorn som helhet (prop. 2017/18:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.3.3). Riksrevisionen har tidigare i granskningsrapporten Den offentliga förvaltningens digitalisering – En enklare, öppnare och effektivare förvaltning? (RiR 2016:14) framhållit att ett huvudproblem som statliga myndigheter, landsting och kommuner tar upp som hinder för digitalisering är bristande finansiering.

Webbplatsen verksamt.se är en viktig del i regeringens arbete med att förenkla för företagare genom digitalisering. Majoriteten av verksamheten finansieras för närvarande av Tillväxtverket och Bolagsverket, med stöd av Arbetsförmedlingen och Skatteverket. Verksamt.se samlar företagsrelevanta tjänster från flera myndigheter i syfte att underlätta för företagare. Verksamheten syftar bl.a. till att samla information och anpassa den efter målgruppens behov genom texter, checklistor, kontaktinformation och informationsfilmer samt erbjuda en samlad ingång till olika e-tjänster. De myndigheter som bidrar får bl.a. del av målgruppsanalyser, når ut till såväl företagare som potentiella företagare med information och med sina olika tjänster, samt får också viss avlastning genom den gemensamma kundtjänsten. Regeringens långsiktiga mål för verksamt.se är att företagare enkelt, och med hjälp av en hög grad av automatisering, ska kunna få personligt anpassad information, tjänster och vägledning digitalt. Därför vill regeringen förstärka Tillväxtverkets och Bolagsverkets arbete med att utveckla verksamt.se. Inom ramen för arbetet med att förenkla för företagare genom digitalisering överväger regeringen kontinuerligt områden som har särskild betydelse för att göra det enklare för många företag.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 framhållit att det finns behov av en framtidssäkrad och resurseffektiv nationell digital infrastruktur samt av åtgärder för att få ordning och reda på den offentliga sektorns gemensamma informationsförsörjning (prop. 2017/18:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.3.3). Med informationsförsörjning avses hanteringen och utbytet av registerinformation, s.k. grunddata, och annan information som behövs för att tillhandahålla

tjänster inom den offentliga sektorn. Regeringen avser därför att stärka styrningen och samordningen av den offentliga sektorns informationsförsörjning genom att tydliggöra ansvarsfördelningen och öka standardiseringen. Sådana åtgärder förbättrar också förutsättningarna för att öka informationssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten. (prop. 2017/18:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.4).

Med digital infrastruktur i den offentliga sektorn avses här digitala komponenter som har infrastrukturkaraktär genom att vara nödvändiga förutsättningar för t.ex. myndighetsövergripande e-tjänster. Det gäller till exempel säkra elektroniska försändelser, den sammansatta bastjänsten ekonomiskt bistånd (SSBTEK) och verksamt.se. Begreppet omfattar dock inte fysisk infrastruktur, som t.ex. bredband. Den digitala infrastrukturen möjliggör ett effektivt informationsutbyte och ett effektivt resursutnyttjande. För att en effektiv ordning för informationshantering i den digitaliserade förvaltningen ska kunna etableras krävs att de infrastrukturella komponenter som myndigheterna har utvecklat under lång tid används på ett systematiskt och ordnat sätt. Detta förutsätter, förutom en effektiv organisation med tydligt förvaltningsansvar, en långsiktig finansiering av drift, förvaltning och vidareutveckling. Myndigheter på nationell, regional och lokal nivå investerar årligen miljardbelopp i it. Om de infrastrukturerna som skapas inte används på ett systematiskt och ordnat sätt realiserar inte de nyttor som kan skapas t.ex. minskade kostnader, förenklingar, ökad effektivitet genom förbättrad service eller stöd av ekonomisk tillväxt.

Det finns därför ett behov av att ta fram olika typer av modeller inom statsförvaltningen för fördelning av nyttor och avseende den långsiktiga förvaltningen av sådana komponenter. Modellerna bör ta hänsyn till hur incitamentsstrukturen för digital samverkan påverkas av olika modeller.

Närmare om uppdraget

Syftet med uppdraget är att ta fram modeller för fördelning av nyttor och förvaltningskostnader för digital infrastruktur i statsförvaltningen. Utgångspunkten bör bl.a. vara Ekonomistyrningsverkets (ESV) vägledning Nyttorealiserings 2.0.

Modellerna ska på ett standardiserat sätt tydliggöra nyttor och förvaltningskostnader för olika sektors- och aktörsövergripande infrastrukturerna. Modellerna ska kunna hantera både monetära och icke-monetära nyttor samt kunna hantera fördelningen av kostnader över tid och fördröjd realisering av

nyttor, s.k. puckelkostnader. I uppdraget ingår även att ta fram förslag på hur modellerna kan tillämpas på tillhandahållandet av verksamt.se. Modellerna bör göra åtskillnad mellan minst tre olika typfall av komponenter.

1. Komponenter som genererar interna nyttor för statsförvaltningen i form av t.ex. ökad produktivitet, minskade kostnader eller ökad effektivitet.
2. Komponenter som genererar externa nyttor som tillfaller externa parter, som t.ex. företag, medborgare eller kommuner i form av t.ex. minskad administrativ börda, affärsnytta eller förenklad service.
3. Komponenter som genererar både interna och externa nyttor.

Arbetet bör utgå från bl.a. erfarenheter från länder som använder infrastrukturella digitala komponenter i sin förvaltning, som t.ex. Danmark, Norge, Finland och Nederländerna.

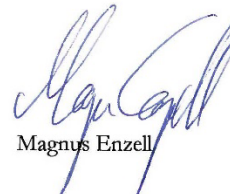
Uppdraget ska genomföras i samverkan med E-samverkansprogrammet och andra berörda statliga myndigheter, såsom Bolagsverket och Tillväxtverket, Sveriges Kommuner och Landsting samt löpande stämmas av med Regeringskansliet (Finansdepartementet). ESV ska ges möjlighet att lämna synpunkter på de förslag som tas fram.

Resultatet av uppdraget kan även vara av intresse för kommuners och landstings samarbete i fråga av det aktuella slaget.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Magnus Enzell

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, EA, K och SFÖ
Näringsdepartementet/D och FF
Ekonomistyrningsverket
Bolagsverket
Tillväxtverket